

چرا اقتصاد جهان به سمت دیجیتالی شدن حرکت می‌کند؟

کشش به سمت صفرویک

محسن سمسارپور

پژوهشگر
حوزه فناوری اطلاعات

به نظر شما پنج شرکت بزرگ اقتصادی جهان در چه حوزه‌ای فعالیت می‌کنند؟ فکر می‌کنید چند درصد این کسب‌وکارها در حوزه دیجیتال، محصولات و خدمات خود را عرضه می‌کنند؟ اگر به ۲۰ سال گذشته برگردیم، فکر می‌کنید کسب‌وکارهای دیجیتالی می‌توانستند جزو قدرت‌های برتر اقتصاد جهان باشند؟ برای بررسی بیشتر این سؤالات با ما همراه باشید تا نگاهی به اقتصاد روز دنیا داشته باشیم و ببینیم دیجیتالی شدن چه تأثیراتی روی کسب‌وکارها داشته است.

از گذشته تا امروز

قبل از رفتن به گذشته بد نیست امروز را با هم بررسی کنیم. در خانه نشسته‌ایم، در حال دیدن فیلم و سریال از طریق اپلیکیشن‌های نمایش خانگی روی تلویزیون هوشمند بر بستر اینترنت هستیم. برای سفارش تنقلات گوشی را برمی‌داریم و با استفاده از اپلیکیشن‌های آنلاین سوپرمارکتی سفارش خود را ثبت می‌کنیم. روز ادامه پیدا می‌کند و ما همچنان جابه‌جا نشده‌ایم. حتی برای سفارش شام یا خریدهای خاص‌تر مثل لباس و وسایل خانه هم ممکن است از خانه خارج نشویم.

حضور ابزارها و فرآیندهای دیجیتال آن‌قدر شفاف و بدیهی در زندگی احساس می‌شود که نمی‌توان منکر آن شد. با این حال اگر کمی به گذشته برگردیم، احتمالا هیچ‌کدام از کسب‌وکارهای بالا وجود نداشته‌اند. دنیا تغییر کرده‌است و عصر جدید عصر دیجیتال است.

تاپسکات در کتاب اقتصاد دیجیتال بیان می‌کند: «به نظر می‌رسد اقتصاد جدیدی شکل گرفته‌است. در این اقتصاد کسب‌وکارها از فناوری اطلاعات و ارتباطات برای کسب درآمد استفاده می‌کنند. فرآیندهای دیجیتالی جایگزین فرآیندهای سنتی شده‌است. کسب‌وکارهای مبتنی بر این اقتصاد سریع‌تر و بهتر از قبل به هم متصل می‌شوند و زمینه رشد یکدیگر را فراهم می‌کنند. اقتصاد جدید، اقتصاد دیجیتال است.»

۵ کسب‌وکار بزرگ اقتصادی جهان

جالب است بدانید در سال ۲۰۱۰ میلادی سودآورترین کمپانی‌های جهان در حوزه خودرو و نفت، گاز و پتروشیمی فعالیت می‌کردند. ماکروسافت و اپل و

برخی شرکت‌های حوزه فناوری اطلاعات مانند سیسکو تنها کسب‌وکارهایی بودند که در سال‌های گذشته جایگاهی بین پنج شرکت برتر جهان داشتند. با بررسی آمارهای سال‌های گذشته و به‌طور خاص آمارهای سال ۱۹۹۶، هیچ اثری از کسب‌وکارهای حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات و اقتصاد دیجیتال در پنج شرکت برتر اقتصادی جهان نیست. جنرال الکترونیک که در حوزه توربین‌های بادی و آبی و تجهیزات پزشکی فعالیت می‌کند، رویال داج شل که در حوزه نفتی فعالیت دارد، شرکت کوکاکولا که در حوزه صنایع غذایی فعالیت است، نیپتون که یک شرکت مخابراتی و تلفنی است، اکسان موبیل که یکی از کسب‌وکارهای نفتی بزرگ جهان، مقام اول تا پنجم اقتصاد جهان را داشتند.

طبق آخرین گزارش مؤسسه معتبر «کمپانیز مارکت کپ» چهار شرکت از پنج شرکت برتر اقتصادی جهان در حوزه دیجیتال کار می‌کنند. این آمارها نشان می‌دهد کسب‌وکارهای اپل (تولیدکننده ابزارهای ارتباطی و دیجیتال مانند گوشی، لپ‌تاپ)، ماکروسافت (یکی از بزرگ‌ترین کسب‌وکارهای نرم‌افزاری جهان و تولیدکننده پر فروش‌ترین سیستم‌عامل جهان)، الفبت (شرکت بالادستی گوگل که گوگل تنها یکی از زیرمجموعه‌های آن است) و آمازون (بزرگ‌ترین سایت خرده‌فروشی جهان) به ترتیب مقام اول، دوم، چهارم و پنجم را در اقتصاد جهان دارند. شرکت آرامکو عربستان سعودی تنها شرکت غیردیجیتالی است که توانسته مقام سوم را به خود اختصاص دهد. گزارش‌های آماری نشان می‌دهد کسب‌وکارهایی که دو دهه قبل وجود نداشتند، امروزه به بزرگ‌ترین قدرت‌های اقتصادی تبدیل شده‌اند. به این ترتیب می‌توان چنین برداشت کرد که حرکت اقتصاد جهان به سمت دیجیتال شدن است. نیویورک تایمز نیز اخیرا در گزارشی سهم ۵۰ درصدی اقتصاد دیجیتال از تولید جهانی را برای سال ۲۰۲۵ پیش‌بینی کرد.

تحریم‌های اقتصادی

ودنیای دیجیتال

با توجه به گزارش‌های آماری و واقعیت‌های موجود، آینده اقتصاد در اقتصاد دیجیتال تعریف می‌شود و کشورهایی که زودتر به این مساله پی‌برده و زیرساخت‌های لازم برای توسعه آن را فراهم کنند، احتمالا آینده

جالب است بدانید

در سال ۲۰۱۰ میلادی

سودآورترین

کمپانی‌های جهان در

حوزه خودرو و نفت، گاز

و پتروشیمی فعالیت

می‌کردند

پلتفرم‌های تیمچه

واستادکار از جمله

کسب‌وکارهایی در ایران

هستند که با تبدیل

فرآیندهای سنتی به

دیجیتال، توانسته‌اند از

نظرات اقتصادی سودآوری

خوبی داشته باشند

بهتری را تجربه خواهند کرد.

در سال‌های اخیر که تحریم‌های اقتصادی گریبانگیر کشور شده‌است، حرکت به سمت اقتصاد غیرنفتی بیشتر از گذشته شده و این موضوع جایگاه ویژه‌ای پیدا کرده‌است. البته در سال‌های اخیر بسیاری از کسب‌وکارها به دلیل تحریم‌های اقتصادی کم‌رنگ شده‌اند یا از بین رفته‌اند. افرادی که در این کسب‌وکارها مشغول به کار بودند معمولا در این روزها کار مناسبی ندارند و بسیاری از آنها فاقد شغل هستند. شاید اقتصاد دیجیتال بتواند فرصت مناسبی برای رفع این مشکلات باشد.

تقویت تولید و صادرات محصولات و خدمات غیرنفتی می‌تواند جایگزین مناسبی برای چنین مواردی باشد. فرصتی که شاید در پایین‌ترین سطح، مردم عادی با استفاده از ابزارهای موجود مانند شبکه‌های اجتماعی کسب روزی می‌کنند. بسیاری از خرید و فروش‌های اینترنتی از طریق همین پلتفرم انجام می‌شود. طبق آمار رسمی مرکز آمار ایران در سال ۱۳۹۹ چیزی حدود ۶۵ درصد افراد ۱۵ ساله و بزرگ‌تر، حداقل در یک شبکه اجتماعی عضو هستند. این افراد به‌طور میانگین یک ساعت و نیم در شبکه‌های اجتماعی فعالیت می‌کنند. به این ترتیب به نظر می‌رسد به‌جز سرگرمی بخش عمده‌ای از فرآیندهای کسب‌وکار نیز در شبکه‌های اجتماعی انجام می‌شود. حضور کسب‌وکارهای دیجیتال در سال‌های اخیر فرصت‌های بسیار زیادی را برای جوانان جویای کار ایجاد کرده‌است. تقویت این کسب‌وکارها و ساده‌سازی فرآیندهای قانونی برای اخذ مجوز فعالیت چنین کسب‌وکارهایی می‌تواند فضای مناسبی را برای افزایش فرصت‌های شغلی ایجاد کند.

رویکردهای متفاوت کسب‌وکارها

همان‌طور که بیان شد چیزی حدود ۸۰ درصد کسب‌وکارهای قدرتمند اقتصادی جهان بالذات دیجیتال بوده‌اند. اپل، ماکروسافت، گوگل و آمازون کسب‌وکارهایی هستند که در دنیای دیجیتال ایجاد شده‌اند اما باید گفت کسب‌وکارهای سنتی نیز در سال‌های اخیر رویکرد دیجیتالی شدن را اتخاذ کرده‌اند. کسب‌وکارهای سنتی و غیردیجیتالی، به دنبال تغییر فرآیندهای خود به سمت دنیای دیجیتال و اقتصاد دیجیتال هستند. امروز بسیاری از بازارها فقط در دنیای دیجیتال تعریف شده هستند. حضور فیزیکی برای خرید و فروش سهام کسب‌وکارها دیگر مرسوم نیست. حتی خرید و فروش محصولات بسیاری از کسب‌وکارها نیز در فضای دیجیتال انجام می‌شود.

نمونه‌های ایرانی

کسب‌وکارهای زیادی در ایران هستند که در چند سال اخیر، با تبدیل فرآیندهای سنتی به دیجیتال، توانسته‌اند از نظر اقتصادی سودآوری خوبی داشته باشند. خبرگزاری ایرنا اردیبهشت‌ماه سال جاری گزارش داده بود که سهم اقتصاد دیجیتال در GDP ایران از ۲/۶ درصد در سال ۹۲ به ۶/۸۷ درصد در سال ۹۹ افزایش یافته است که می‌توان نمود آن را در سبک زندگی مردم ایران دید.